

# OBSAH

Slovo úvodem . . . . .	8
Poznámka pro uživatele učebnice . . . . .	10

## I. OSVÍCENSKÝ ABSOLUTISMUS

1. Osvícenství a absolutismus . . . . .	11
Osvícenství . . . . .	11
Přírodovědecké objevy . . . . .	12
Osvícenci o společnosti . . . . .	13
Encyklopedisté . . . . .	13
Absolutismus . . . . .	14
Osvícený absolutismus . . . . .	15
Doznívání baroka, rokoka a klasicismus . . . . .	15
Vznik národních kultur . . . . .	16
2. Velká Británie a počátky britského impéria. Vznik Spojených států amerických . . . . .	17
Spojené království Velké Británie . . . . .	17
Soupeření o nadvládu v zámoří . . . . .	18
Britské kolonie . . . . .	18
Americké osady . . . . .	19
Počátky odporu osadníků . . . . .	19
Boj za svobodu a nezávislost . . . . .	19
Vítězství Američanů . . . . .	20
Osídlování amerického západu . . . . .	20
3. Mocenský vzestup Pruska . . . . .	21
Územní roztržičnost Německa . . . . .	21
Svatá říše římská . . . . .	22
Vzestup Pruska za Fridricha II. . . . .	22
Války o rakouské dědictví . . . . .	23
Sedmiletá válka . . . . .	23
4. Osvícený absolutismus v habsburské monarchii . . . . .	25
Nástup Marie Terezie . . . . .	25
Tereziánské reformy . . . . .	26
Josefínské reformy . . . . .	27
5. České země ve druhé polovině 18. století . . . . .	29
Obyvatelstvo českých zemí . . . . .	29
Robotní patent . . . . .	30
Náboženská tolerance Josefa II. . . . .	32
Osvícenství v Čechách a počátky českého národního obrození . . . . .	33
6. Rusko za Kateřiny II. Dělení Polska . . . . .	34

Nástup Kateřiny II. . . . .	34
Reformy Kateřiny II. . . . .	35
Šlechtická republika v Polsku . . . . .	36
Zánik polského státu . . . . .	37

## II. VELKÁ FRANCOUZSKÁ REVOLUCE. VZESTUP A PÁD NAPOLEONA I.

1. Konec absolutismu ve Francii . . . . .	39
Předrevoluční Francie . . . . .	39
Finanční krize . . . . .	40
Vítězství třetího stavu . . . . .	40
Dobytí Bastily a odstranění starého režimu . . . . .	41
Deklarace práv člověka a občana . . . . .	41
Pád absolutismu . . . . .	42
2. Konstituční monarchie ve Francii . . . . .	43
Ústava království . . . . .	43
Politické kluby . . . . .	43
Hospodářské potíže a útěk krále . . . . .	44
Vnější ohrožení Francie . . . . .	44
Pád monarchie . . . . .	44
3. Republika a jakobínská hrůzovláda . . . . .	46
Poprava krále . . . . .	46
Jakobínský převrat . . . . .	47
Jakobínská diktatura . . . . .	47
Hospodářská opatření a pokus o odstranění křesťanství . . . . .	48
Konec jakobínské diktatury . . . . .	49
4. Direktorium a konzulát . . . . .	49
Vláda direktoria . . . . .	49
Vzrůstající úloha armády . . . . .	50
Státní převrat Napoleona Bonaparta . . . . .	51
Konzulát . . . . .	51
Napoleon císařem . . . . .	51
5. Císařství Napoleona I. . . . .	53
Bitva u Slavkova . . . . .	53
Zánik Svaté říše římské národa německého . . . . .	53
Kontinentální blokáda . . . . .	54
První neúspěchy dobovačné politiky . . . . .	54
Další porážka Rakouska . . . . .	55
Ruské tažení a Napoleonův pád . . . . .	55

### III. PONAPOLEONSKÁ EVROPA

1. Vídeňský kongres a období restaurace . . . . .	58
Vídeňský kongres . . . . .	58
Nová mapa Evropy . . . . .	58
Německý spolek . . . . .	59
Systém Svaté aliance . . . . .	59
Dědictví francouzské revoluce . . . . .	61
2. Klasicismus, romantismus, biedermeier . . . . .	62
Klasicismus . . . . .	62
Empír . . . . .	63
Romantismus . . . . .	63
Biedermeier . . . . .	64
3. Průmyslová revoluce a zrod kapitalistické společnosti . . . . .	66
Anglie: kolébka průmyslové revoluce . . . . .	66
Nové technické vynálezy a vznik tržní společnosti . . . . .	67
Revoluce v dopravě . . . . .	67
Hospodářský liberalismus . . . . .	68
Průmyslová revoluce na pevnině . . . . .	68
Sociální důsledky průmyslové revoluce . . . . .	68
4. Červencová revoluce a její ohlas v Evropě . . . . .	70
Restaurace Bourbonů ve Francii . . . . .	70
Červencová revoluce . . . . .	70
Občanská monarchie Ludvíka Filipa . . . . .	71
Volební reforma ve Velké Británii . . . . .	72
Vznik Belgie . . . . .	72
Ohlas červencové revoluce v Německu . . . . .	72
5. Utužení absolutismu v Rusku. Polské povstání a vznik Řecka . . . . .	73
Rusko evropskou velmocí . . . . .	73
Povstání děkabristů a utužení vnitřních poměrů . . . . .	73
Řecké povstání . . . . .	74
Polské povstání . . . . .	74
6. Habsburská monarchie v době metternichovského absolutismu . . . . .	75
Územní rozsah habsburské monarchie po vídeňském kongresu . . . . .	75
Metternichovský absolutismus . . . . .	75
Císařové František I. a Ferdinand I. . . . .	75
Politická reakce . . . . .	76
Probuzení národního vědomí . . . . .	77
7. České země v době národního obrození . . . . .	78
České národní obrození . . . . .	78
Počátky politické činnosti . . . . .	80
Počátky průmyslové revoluce v českých zemích . . . . .	81
Sociální struktura předbřeznové společnosti . . . . .	81
Klasicismus v českých zemích . . . . .	83

### IV. REVOLUCE 1848/1849

1. Revoluce ve Francii . . . . .	85
Pád Ludvíka Filipa . . . . .	85
Porážka radikálních sil . . . . .	86
Ludvík Napoleon . . . . .	86

Druhé císařství . . . . .	86
2. Pokus o sjednocení Německa a Itálie . . . . .	87
Hospodářské sjednocování Německa . . . . .	87
Revoluce v německých státech . . . . .	88
Frankfurtský parlament . . . . .	88
Odmítnutí pruského krále . . . . .	89
Revoluce v Itálii . . . . .	89
Návrat k starým poměrům . . . . .	90
3. Bouřlivé události jara 1848 v habsburské monarchii a v českých zemích . . . . .	91
Předbřeznové poměry . . . . .	91
Počátky revoluce . . . . .	91
Potíže s ústavou . . . . .	92
Pražské petiční hnutí . . . . .	92
Počátek česko-německého sporu . . . . .	92
Pražské červnové povstání . . . . .	93
Důsledky červnového povstání . . . . .	93
4. Porážka revoluce . . . . .	95
Zrušení roboty a poddanství . . . . .	95
Vídeňské říjnové povstání . . . . .	95
Kroměřížský sněm . . . . .	96
Rozpuštění kroměřížského sněmu . . . . .	96
Potlačení revoluce v severní Itálii a v Uhrách . . . . .	97
Dědictví revoluce . . . . .	97
5. Politické proudy 19. století . . . . .	99
Nacionalismus . . . . .	99
Liberalismus . . . . .	99
Konzervativismus . . . . .	100
Socialismus . . . . .	100

### V. POREVOLUČNÍ EVROPA

1. Viktoriánská Anglie . . . . .	102
„Dílna světa“ a vládkyně světových moří . . . . .	102
Parlamentní monarchie . . . . .	103
2. Francie císaře Napoleona III. . . . .	104
Velmocenská politika Napoleona III. . . . .	104
Krymská válka . . . . .	104
Pád Napoleona III. . . . .	105
Komuna . . . . .	105
Francie podruhé republikou . . . . .	105
3. Sjednocení Itálie . . . . .	106
Válka s Rakouskem . . . . .	106
Vznik Italského království . . . . .	107
Připojení Benátska a Říma . . . . .	107
4. Sjednocení Německa . . . . .	108
Bismarckovo sjednocení „krví a železem“ . . . . .	108
Vznik německého císařství . . . . .	110
Vzestup německého císařství . . . . .	111
5. Habsburská monarchie v druhé polovině 19. století . . . . .	112
Neoabsolutismus . . . . .	112
Obnovení ústavnosti . . . . .	112
Rakousko-uherské vyrovnání . . . . .	113
Industrializace . . . . .	115
Národnostní poměry . . . . .	116
Boj za všeobecné volební právo . . . . .	116

6. České země v druhé polovině 19. století . . . . .	117
Český politický život . . . . .	117
Státoprávní boj . . . . .	117
Industrializace českých zemí . . . . .	118
Aktivní politika . . . . .	119
Kulturní život české společnosti . . . . .	120

## VI. IMPERIÁLNÍ DOBA

1. Imperialismus a kolonialismus . . . . .	122
Dovršení kolonialismu . . . . .	122
Podmanění Afriky . . . . .	122
Britské impérium . . . . .	124
Búrská válka . . . . .	125
2. Vzestup Spojených států amerických . . . . .	125
Osídlování západu . . . . .	125
Boj proti otrokářství . . . . .	126
Válka Severu proti Jihu . . . . .	126
Politický systém USA . . . . .	127
Hospodářský rozmach . . . . .	128
Americké velmocenské snahy . . . . .	128
3. Rusko za posledních Romanovců . . . . .	130
Reformy Alexandra II. . . . .	130
Společnost carského Ruska . . . . .	131
Revoluční organizace . . . . .	131
Ruské impérium . . . . .	132
První ruská revoluce . . . . .	133
Rozkvět ruské literatury . . . . .	133
4. Nová asijská velmoc Japonsko. Pokoření Číny . . . . .	134
Otevření Japonska okolnímu světu . . . . .	134
Obnovení moci císaře . . . . .	134
Japonské velmocenské snahy . . . . .	135
Úpadek Číny . . . . .	136
Pád císařství . . . . .	136

## VII. KAPITALISTICKÁ SPOLEČNOST, VĚDA, TECHNIKA A KULTURA PŘED PRVNÍ SVĚTOVOU VÁLKOU

1. Vědecký a technický pokrok . . . . .	138
Nástup spalovacích motorů . . . . .	138
Využití elektrické energie . . . . .	138
2. Kapitalistická společnost . . . . .	141
Kapitalistický systém . . . . .	141
Sociální proměny . . . . .	141
3. Měšťanská kultura a civilizace . . . . .	144
Proměna životních podmínek . . . . .	144
Literatura . . . . .	145
Výtvarné umění . . . . .	145
Hudba . . . . .	146
Architektura . . . . .	146

Vzdělání a volný čas . . . . .	147
Přestavba měst . . . . .	147
4. Česká společnost a politika před první světovou válkou . . . . .	148
České země - nejrozvinutější část	
Předlitavska . . . . .	148
Češi a Němci . . . . .	148
Vznik pluralitního politického systému . . . . .	148
České politické strany před první světovou válkou . . . . .	149
Boj o všeobecné hlasovací právo . . . . .	150
5. Česká kultura na přelomu století . . . . .	151
Česká moderna . . . . .	152
Písemnictví, dramatické umění, hudba . . . . .	152
Pražská německá literatura . . . . .	153
Architektura a sochařství . . . . .	153
Výtvarné umění . . . . .	154

## VIII. PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

1. Dohoda proti Dvojspolku . . . . .	156
Francouzsko-německé nepřátelství . . . . .	156
Rusko-rakouský spor o Balkán . . . . .	156
Německo-britské námořní zbrojení . . . . .	156
Vznik Dohody . . . . .	157
Balkánské války . . . . .	157
Sarajevský atentát . . . . .	158
2. Průběh první světové války . . . . .	159
Vyhlášení války . . . . .	159
Počátek bojů. Zákopová válka . . . . .	159
Východní a jižní fronta v roce 1914 . . . . .	160
Válečné události roku 1915 . . . . .	160
Noví spojenci Dohody a Dvojspolku . . . . .	160
Válečné události roku 1916 . . . . .	161
Ruská ofenziva . . . . .	161
Hrozba sociální revoluce . . . . .	162
3. Ruské revoluce a vítězství Dohody . . . . .	162
Ruská únorová revoluce . . . . .	162
Vstup USA do války . . . . .	163
Bolševická revoluce a pád východní fronty . . . . .	163
Konec války . . . . .	164
Revoluce v zázemí . . . . .	165
Důsledky první světové války . . . . .	165
4. Češi v letech první světové války . . . . .	165
Česká politika . . . . .	165
Masarykova zahraniční akce . . . . .	166
Zahraniční odboj . . . . .	166
Manifest českých spisovatelů . . . . .	167
Uznání Československé národní rady . . . . .	168
Rok 1918 v českých zemích . . . . .	168
Rozklad Rakousko-Uherska . . . . .	168
Vyhlášení samostatného Československa . . . . .	169
Kdo byl kdo (rejstřík osob) . . . . .	171